

Status prawny materiałów w Polskich Bibliotekach Cyfrowych

Bożena Bednarek-Michalska, BG UMK

Joanna Potęga, BN

Czy musimy oznaczać status prawny materiałów w PBC?

Do tej pory tego nie robiliśmy, ale coraz częściej dostawaliśmy pytania od naszych użytkowników:

- Czy wolno pobrać z BC całą książkę, czasopismo, pocztówkę?
- Czy wolno je wykorzystać w wydaniu jakiejś nowej pozycji?
- Czy wolno je wykorzystać do celów edukacyjnych, w jakim zakresie?
- Czy wolno kopiować fragmenty, całości - ile?
- i inne trudne pytania...

Bardzo często nie potrafiliśmy na nie odpowiedzieć, bo nie znaleźliśmy prawa autorskiego. Pytania te uświadomiły nam, że musimy znać prawo i zacząć je stosować w praktyce bibliotecznej.

Poza tym w schemacie Dublin Core jest pole RIGHTS – PRAWA, którego w MARC-u nie było.

Pole RIGHTS w DC

Wczoraj:

Term Name: rights

URI: <http://purl.org/dc/elements/1.1/rights>

Label: Rights

Definition: Information about rights held in and over the resource.

Comment: Typically, rights information includes a statement about various property rights associated with the resource, including intellectual property rights.

Dziś:

Nazwa terminu: Rights

URI: <http://purl.org/dc/terms/rights>

Etykieta: Prawa

Definicja: Informacje o prawach zawartych w zasobie lub o prawach do zasobu.

Komentarz: Zazwyczaj informacje o prawach zawierają klauzule dotyczące praw własności związanych z zasobem, w tym praw własności intelektualnej.

Rodzaj terminu: Property

Uszczegóławia: <http://purl.org/dc/elements/1.1/rights>

Należy do zakresu: <http://purl.org/dc/terms/RightsStatement>

Wersja: <http://dublincore.org/usage/terms/history/#rightsT-001>

Nowy termin – Właściciel praw

Nazwa terminu: rightsHolder

URI: <http://purl.org/dc/terms/rightsHolder>

Etykieta: Właściciel praw

Definicja: Osoba lub instytucja mająca prawa do zasobu lub nimi zarządzająca.

Rodzaj terminu: Property

Należy do zakresu: <http://purl.org/dc/terms/Agent>

Wersja: <http://dublincore.org/usage/terms/history/#rightsHolder-002>

Nowy termin: Licencja

Nazwa Terminu: License

URI: <http://purl.org/dc/terms/license>

Etykieta: Licencja

Definicja: Dokument prawny oficjalnie pozwalający na dysponowanie danym

Rodzaj Terminu: Property

Uszczegóławia: <http://purl.org/dc/elements/1.1/rights>

Uszczegóławia: <http://purl.org/dc/terms/rights>

Należy do zakresu: <http://purl.org/dc/terms/LicenseDocument>

Wersja: <http://dublincore.org/usage/terms/history/#license-002>

Nowy termin: Prawa dostępu

Nazwa terminu: accessRights

URI: <http://purl.org/dc/terms/accessRights>

Etykieta: Prawa dostępu

Definicja: Informacje o tym, kto ma dostęp do zasobu lub wskazanie statusu bezpieczeństwa.

Komentarz: Prawa dostępu mogą zawierać informacje o dostępie lub jego ograniczeniach ze względu na ochronę prywatności, bezpieczeństwo lub inne reguły.

Rodzaj terminu: Property

Uszczegóławia: <http://purl.org/dc/elements/1.1/rights>

Uszczegóławia: <http://purl.org/dc/terms/rights>

Należy do zakresu: <http://purl.org/dc/terms/RightsStatement>

Wersja: <http://dublincore.org/usage/terms/history/#accessRights-002>

ŚWIAT a Polska

Zobaczmy jak to wygląda na świecie!
Czy inni także uważają, że oznaczenia prawne są
potrzebne i jak to robią?

„Rights” w zagranicznych bibliotekach cyfrowych (projekty digitalizacyjne)

Wykorzystanie elementu „Rights”:

- informacje o właścicielu praw;
- zasadach, trybach dostępu (np. ograniczeniach);
- odesłania do podstron informujących o polityce copyrightowej danego projektu (instytucji, przepisów prawa danego kraju) dla kolekcji.

Element „Rights”:

- powtarzalny – dla rozróżnienia poszczególnych informacji;
- wykorzystanie doprecyzowań (DCTerms);
- „etykietowanie” (nazywanie) bywa całkowicie dowolne.

The Library of Congress American Memory

„Kolekcyjne” podejście:

Informacje o restrykacjach prawa autorskiego oraz możliwości kopiowania i prywatnego wykorzystywania znajdują się przy każdej z kolekcji (na oddzielnej podstronie).

Np.: The Carl Van Vechten Photographs Collection.

Portraits by Carl Van Vechten

[The Library of Congress](#) > [American Memory Home](#) > [Browse Collections](#) > [Collection Home](#)

Photograph 1 of 1

Portraits by Carl Van Vechten

Click on picture for larger image, full item, or more versions

[Rights and Reproductions]

Item Title

[Portrait of Truman Capote].

Van Vechten, Carl, 1880-1964, photographer.

Created/Published

1948 Mar. 30.

Summary

With puppets in background.

Notes

Title derived from information on verso of photographic print.

Van Vechten number: IV EE 16.

Gift; Carl **Van Vechten** Estate; 1966.

Forms part of: Portrait photographs of celebrities, a LOT which in turn forms part of the Carl **Van Vechten** photograph collection (Library of Congress).

Subjects

Capote, Truman,--1924-1984.

Portrait photographs.

Medium

1 photographic print : gelatin silver.

Call Number

LOT 12735, no. 187

REPRODUCTION NUMBER

LC-USZ62-103965 DLC (b&w film copy neg.)

Portraits by Carl Van Vechten

Rights and Reproductions

[Copyright and Restrictions](#) | [Availability of Reproductions](#) | [For Further Information](#)

Copyright and Restrictions

Per the instrument of gift, "for a period of 20 years from the date of this Instrument [1966], none of the photographs contained in said collection may be sold, reproduced, published or given away in any form whatsoever except with my [Saul Mauriber, Photographic Executor for Van Vechten] express permission in writing." This restriction expired in 1986. In 1998 the Library's Publishing Office was contacted by Bruce Kellner, Successor Trustee for the Van Vechten estate, who disputes Mr. Mauriber's authority in executing the Instrument of Gift. Upon review of the relevant materials, the Library continues to believe that the photographs are in the public domain. However, patrons are advised that Mr. Kellner has expressed his concern that use of Van Vechten's photographs "preserve the integrity" of his work, i.e., that photographs not be colorized or cropped, and that proper credit is given to the photographer. [Privacy and publicity rights](#) may apply.

Suggested credit line: Library of Congress, Prints & Photographs Division, Carl Van Vechten collection, [reproduction number, e.g., LC-USZ62-54231]

For guidance about compiling full citations consult [How to Cite Electronic Sources](#) on the Learning Page.

For general information about copyright and other restrictions, see our [Legal Notices](#).

Availability of Reproductions

Images may be downloaded. Digital image resolution is generally relatively low for items in this collection. For help with downloading images, see [Downloading and Saving Files](#).

Photographic copies of Prints and Photographs Division items found in American Memory can be ordered from the Library of Congress Photoduplication Service. These reproductions (prints or transparencies) are made from high quality negatives or transparencies.

Take down the following information to place an order:

- If the "REPRODUCTION NUMBER" field appears in the descriptive information, note down the letters and numbers that appear there and the type of negative (glass or film) mentioned in parentheses.
- If there is no "REPRODUCTION NUMBER" in the descriptive information, take down the letters and numbers that appear in the "CALL NUMBER" field. (The original will have to be photographed by the Photoduplication Service.)
- Note down a brief caption for the item.

Contact the [Photoduplication Service](#) to place an order (telephone: 202-707-5640). Orders are accepted by mail and by fax. The Photoduplication Service estimates that it takes 3-6 weeks to complete an order.

For Further Information

If you have comments or additional questions, please [contact us](#).

Works by Ludwig van Beethoven

Sketches by Beethoven

Manuscripts by other composers

Written documents

Pictures and objects

Search

Highlights

Instructions for use

Glossary

Digitising

Visit

Greeting cards

Forum

Visitor's Book

Digital Archives

Copyright and rights of use

The content of this website (images, text, audio and video files) is protected by law. The Beethoven-Haus owns the copyright and rights of use for all the texts and original graphics on this website. The Fraunhofer-Institut für Medienkommunikation owns the copyright and rights of use for the website design and processed graphics. There is no objection to single copies of pages or parts of this website being made for private use, provided the copyright notices are retained. Downloading pages or parts of pages for commercial purposes or for publication in works (including online works) is expressly prohibited. Any use of this kind requires a written permission by the Beethoven-Haus.

Contact for graphics rights: bildstelle@beethoven-haus-bonn.de

Institutions and individuals wishing to refer to the contents of this website are kindly asked to place a link on their websites.

Hier könnte IHRE Werbung stehen!

Informieren Sie sich hier und jetzt.

The University of Washington Libraries' Digital Initiatives Program

Metadata Implementation Group:

- **Metadata Guidelines:** for people who want to mount digital collections using CONTENTdm software.
- **Data Dictionaries** (a.k.a. schemas, metadata application profiles or MAPS): metadata elements, mappings to external schema, CONTENTdm database configuration properties, and data formatting instructions for various digital projects.)

Metadata Guidelines : *DC RIGHTS*

- Oświadczenie o prawach autorskich lub innych, informacja o ograniczeniach związanych z zasobami (lub odnośnik do tego oświadczenia).
- W niektórych projektach UW informacje o PA na stronie kolekcji bez powtarzania tej informacji w metadanych dla każdego obiektu: (**Restrictions:** <http://content.lib.washington.edu/aipnw/copyrights.html> - i link do podstrony: *Copyrights and Permissions Statements*).
- Stosowanie znaków wodnych z informacją o prawach autorskich.

The University of Washington Libraries' Digital Initiatives Program

DC Element: Prawa

Przykładowe nazwy pól:

* **Rights**

* **Restrictions** („*Copying, printing, or distributing this image without the permission of the copyright holder is expressly prohibited*” „*Used with permission*”)

* **Copyright**

* **Copyright Holder** („*public domain*”, „*Rogers, Millard B.; Art Image Library, University of Washington*”)

Zalecenia:

- forma zapisu: Nazwisko, Imię
- używanie kontrolowanych słowników:
 - Library of Congress/National Authority File (LCAF)
 - Union List of Artist Names (ULAN)

The Carolina Digital Library and Archives

North Carolina Maps Metadata Schema:

Copyright Information: „Information on the copyright holder, or a public domain statement”

Rights and Permissions: „This could be either a general statement about reproducing or publishing the map image, a specific statement about rights for an individual map, or simply a link to a general statement about rights and permissions for all of the maps in a certain collection”

The Southern Oral History Program Interview Database

Przykład użycia:

Restrictions: *R. For research only. Not to be made available for public dissemination.*

Restrictions: *No restrictions. Open to research.*

Co z tych przykładów wynika dla nas?

1. Mamy do czynienia z wielością i różnorodnością zapisów;
2. Każdy kraj ma swoją kulturę i tradycję prawną;
3. Nie ma jasnych procedur sprawdzania statusu prawnego materiałów cyfrowych;
4. Nie ma przyjętych jednolitych standardów zapisu tego statusu.

a więc

- h) Pierwsze pytanie, jakie bibliotekarz musi sobie zadać, to jest pytanie o to, jakiemu prawu autorskiemu podlega materiał, który chce zamieścić w bibliotece cyfrowej: polskiemu, niemieckiemu, amerykańskiemu?
- i) Jeśli nie polskiemu, to czy znam prawo autorskie innego kraju na tyle, by podejmować ryzykowne decyzje?

Status materiałów - generalnie

Generalnie mamy do czynienia z dwoma głównymi statusami materiałów:

- 1. albo są wolne od praw autorskich (Not Copyrighted)**
- 2. albo podlegają prawu autorskiemu (Copyrighted)**

Jeśli są wolne od praw, to ktoś musi to sprawdzić i oznaczyć w bibliotece cyfrowej? Jak to zrobić?

Jeśli podlegają prawu autorskiemu, to trzeba będzie dać tę informację użytkownikom? Jak to zrobić?

NOT COPYRIGHTED

Materiały wolne od praw autorskich wchodzą do domeny publicznej

Co to jest pojęcie domena publiczna, czy jej definicja istnieje w polskim prawie autorskim?

Definicja PD

Public domain

Do domeny publicznej należy materiał, który nie jest lub nie był chroniony przez prawa własności intelektualnej. Zasoby tego typu są powszechnie dostępne i mogą być swobodnie wykorzystane przez wszystkich. Domena Publiczna zawiera opublikowane prace literackie i artystyczne, muzyczne i audiowizualne w odniesieniu do których prawa autorskie wygasły oraz materiały, które zostały przypisane do domeny publicznej przez prawo narodowe, gdzie wlicza się utwory nie objęte ochroną: surowe dane, fakty czy liczby.

Definicja z projektu: EU-funded Project on
Economic and Social Impact of the Public Domain

O Domenie Publicznej słów kilka

Przepisy polskiego prawa autorskiego przerzucają na użytkowników koszt ustalania stanu prawnego materiałów upublicznianych w sieci, każdy użytkownik sam musi sobie radzić z problemem. Nie mamy ksiąg wieczystych, gdzie jasno jest zapisany status prawnego przedmiotu.

W przypadku bibliotek cyfrowych będzie musiał to zrobić bibliotekarz. Na dodatek absolutnie nie będzie miał pewności, że jego ustaleń ktoś nie zakwestionuje, może okazać się, że znajdzie się ktoś, czyje roszczenie będzie zasadne.

To powoduje ogólną niepewność zarówno wśród użytkowników Internetu, jak i bibliotekarzy.

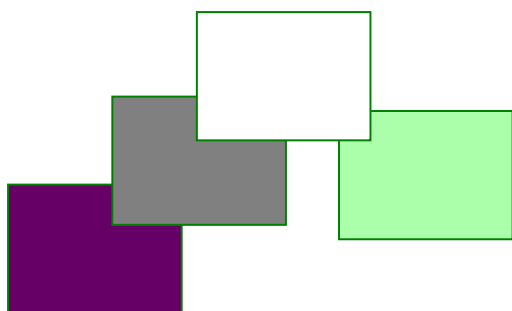
Więcej informacji: Lektury: Domena publiczna - przepisy prawne. Opracowane przez Krzysztofa Siewicza na rzecz projektu Wolne Lektury. Tryb dostępu: http://wiki.wolnepodreczniki.pl/Lektury:Domena_publiczna_-_przepisy_prawne

Pionierska decyzja?

Jeśli jednak podejmiemy decyzję, że zaczniemy używać pojęcia domena publiczna, to musimy je zdefiniować przynajmniej na własny użytek i przygotować styl zapisu w schemacie DC.

Musimy oznaczyć utwór z domeny publicznej?

Jeżeli wpiszemy:

Prawa: Domena publiczna

Prawa dostępu: Dla wszystkich bez ograniczeń. Więcej... (<http://>)

odsyłamy użytkowników do wyjaśnień, co to pojęcie oznacza. Ponieważ na razie nie mamy definicji DP w prawie polskim, to posługujemy się jedynie potocznym objaśnieniem, które ma ułatwić życie nam i użytkownikowi.

Wyjaśnienie rekomendowane

Domena publiczna obejmuje materiały nie objęte restrykcjami polskiego prawa autorskiego lub co do których prawa te wygasły. Materiały, które trafiają do domeny publicznej są własnością wspólną dostępną dla każdego do wykorzystania w swobodny sposób i w dowolnym celu z poszanowaniem autorskich praw osobistych.

Do domeny publicznej należą zawsze materiały, których polskie prawo autorskie nie chroni: akty normatywne lub ich urzędowe projekty, urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole, opublikowane opisy patentowe lub ochronne, proste informacje prasowe.

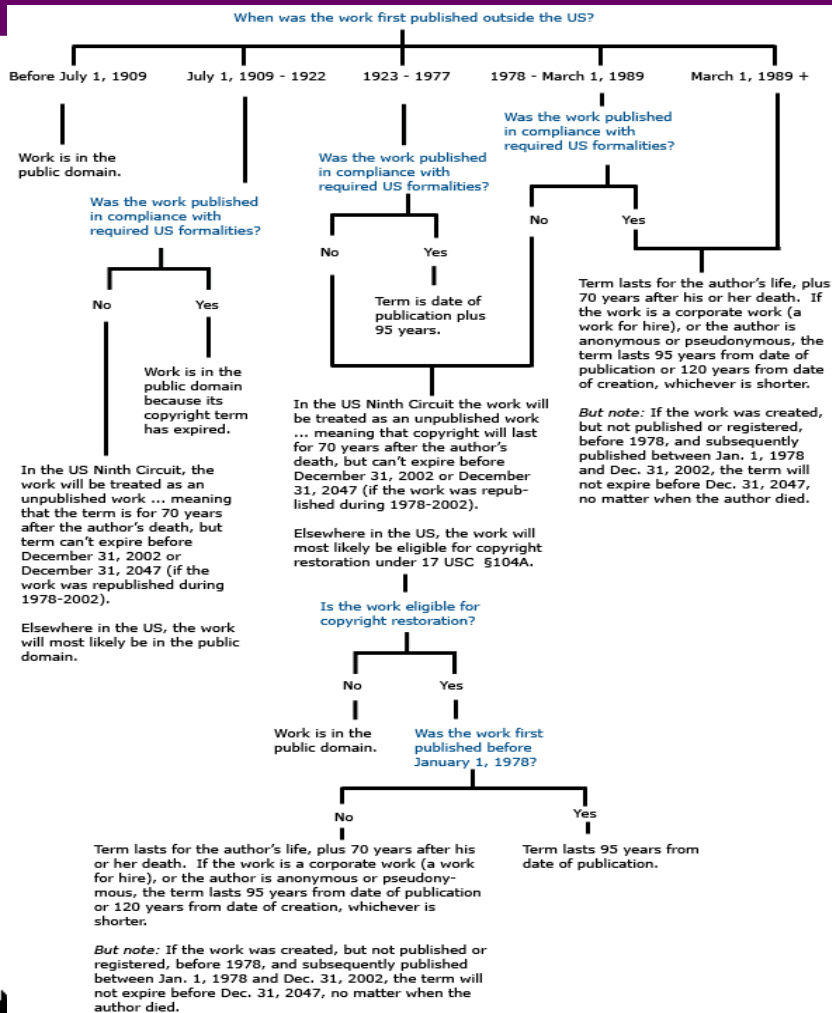
Zgodnie z ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 1994 nr 24 poz. 83 z póź. zmian.) prawa majątkowe wygasają jeśli:

- twórcy, współtwórcy nie żyją od 70 lat,
- upłynęło 70 lat od daty pierwszego rozpowszechnienia utworu anonimowego,
- w odniesieniu do utworu audiowizualnego - od śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego reżysera, autora scenariusza, operatora obrazu, autora dialogów, kompozytora muzyki.

Wyjaśnienie to nie wyczerpuje wszystkich przypadków, które prawo autorskie opisuje. Trzeba je analizować zawsze osobno w odniesieniu do każdego utworu.

Kalkulator – czyli jak sobie pomóc?

Co to jest kalkulator
Domeny Publicznej?
[http://wiki.okfn.org/
PublicDomainCalculators](http://wiki.okfn.org/PublicDomainCalculators)

COPYRIGHTED

**Materiały podlegają prawu autorskiemu.
Możemy je digitalizować, archiwizować i upubliczniać
tylko za zgodą autorów lub ich spadkobierców.
Zgoda taka zwykle jest udzielana stronie
zainteresowanej na podstawie licencji (umowy) w
formie pisemnej.**

Musimy podjąć decyzję!

Czy przyjmujemy składnię i zapisy w polu PRAWA takie same dla wszystkich bibliotek cyfrowych, czy dopuszczamy dowolność?*

Jakie zapisy możemy wprowadzić?

Licencja Creative Commons (lub skrót CC)

Licencja instytucjonalna (Licencja BN, Licencja UMK, Licencja BUW)

Co jeszcze...?

Należy pamiętać, że każdy przypadek jest inny, czasem będzie to wymagało indywidualnego zapisu. Może trzeba przyjąć wyjątki?

*Czy powinniśmy przyjąć zapis angielskojęzyczny dla użytkowników z zewnątrz?

Musimy podjąć decyzję!

Jaki to ma być zapis?

Czy piszemy wszystko w jednym polu : Prawa : Bednarek-Michalska, Bożena ; by-sa 3.0 pl ; Creative Commons ; Więcej... (<http://>)

Czy rozbijamy zapis na kilka podpól?

Prawa: Nie wszystkie prawa zastrzeżone
Właściciel praw: Bednarek-Michalska, Bożena;

Licencja: Creative Commons ; by-sa 3.0 pl ;

Prawa dostępu: Dla wszystkich. Więcej...

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>

Musimy podjąć decyzję!

Czy zapisujemy w jednym polu?

Prawa: Jabłoński, Aleksander ; Licencja instytucjonalna : Więcej... ([http://](#))

Czy rozbijamy zapis na kilka pól?

Prawa: Wszystkie prawa zastrzeżone

Właściciel praw: Jabłoński, Aleksander;

Licencja: Licencja instytucjonalna

Prawa dostępu: Dla wszystkich w zakresie dozwolonego użytku. Więcej... ([http://](#))

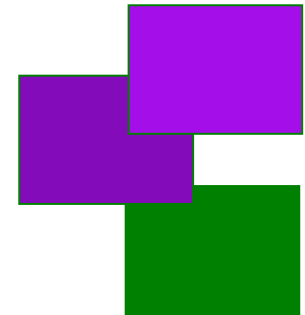
lub Dla zarejestrowanych w zakresie dozwolonego użytku. Więcej... ([http://](#))

lub Dla studentów II roku po zalogowaniu w zakresie dozwolonego użytku. Więcej... ([http://](#))

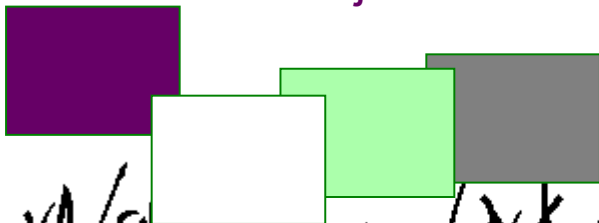
Polityka ogólna

Czasem, jak pokazują przykłady zagraniczne, trzeba będzie wprowadzić zapisy ogólne dla całej biblioteki cyfrowej oraz odrębne dla poszczególnych kolekcji, bo tego będzie wymagał od nas np. darczyńca lub specyfika zbioru.

W związku z tym należy przeanalizować, które składowe biblioteki cyfrowej podlegają ochronie:

1. Ochrona oprogramowania (system)
2. Ochrona bazy danych (pliki, metadane)
3. Ochrona praw autorskich (materiały)
4. Coś jeszcze???

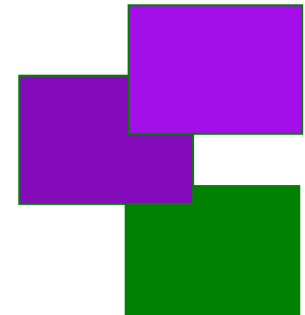
Polityka ogólna

Ochrona baz danych w Polsce regulowana jest za pomocą dwóch aktów prawnych:

Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 4 lutego 1994 (Dz. U 1994 Nr 24 poz. 83) wraz z późniejszymi zmianami (Dz. U. 2000 Nr 53 poz. 637, Dz. U. 2002 Nr 197 poz. 1662, Dz. U. 2003 Nr 166 poz. 1610 i Dz. U. 2004 Nr 91 poz. 869),
Ustawy o ochronie baz danych z dnia 27 lipca 2001 r (Dz. U. 2001 Nr 128, poz. 1402).

Rodzaje baz danych w świetle polskiego prawa:

bazy danych, które - w myśl *Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych* - są utworami,
bazy danych, które nie są utworami i podlegają przepisom *Ustawy o ochronie baz danych*.

Uwagi końcowe!

Nie będzie nam łatwo przygotować opisy związane z prawem dla Polskich Bibliotek Cyfrowych, które w jasny sposób wyjaśniałyby użytkownikom, jak zgodnie z prawem wolno im korzystać z kolekcji, ponieważ prawo nie jest jednoznaczne i nie przystaje do nowej rzeczywistości a my nie jesteśmy prawnikami.

RECEPTA:

- b) zanalizować i nazwać problemy;
- c) przygotować przykłady;
- d) oddać je prawnikom do analizy.

Bożena Bednarek-Michalska, BG UMK

Joanna Potęga, BN

